

Tudástranszfer, a csoportos tanulás élménye

Tudásmegosztó alkalmak a Cselekvő közösségek projektben

A Cselekvő közösségek-aktív közösségi szerepvállalás projekt társadalomfejlesztő célját három kulturális területet – múzeumi, könyvtári, közösségi művelődési – felőlelő szakmafejlesztési törekvései támogatják: hiszen minden, a társadalommal szoros interakcióban lévő humán szakma tudatos fej-

lesztése egyben közvetett társadalomfejlesztés is. Épp ezért a projekt fontos pillérét képezik a keretében megvalósuló képzések, szakmai műhelyek, valamint a tananyagfejlesztési, kutatási tevékenység, s a mintaprojektek generálása a helyi társadalmakban. Jelen cikk a közösségi művelődés területét érintő

fontosabb tudásmegosztó alkalmakkal foglalkozik, melyek közül nem egy nem csak közvetlenül a szakma képviselőinek szól.

Szemléletbeli váltás

Szakmánk előremutató változásai nemcsak szépülő közösségi tereinkben, felújított intézményi épületeinkben, s új kezdeményezésekben, programokban érhetőek tetten, hanem természetes folyamatként érzékelhető egy, a szakemberekben végbemenő szemléletbeli átalakulás is.

Képzésszervezésben, tananyagfejlesztésben járatos szakemberek között elterjedt nézet, miszerint „Egy képzés nem csinál nyarat” – a szakmai fejlődés ugyanis sokkal inkább egy folyamat, aminek alapja az önfejlesztés. Az önfejlesztéshez pedig elengedhetetlenül szükséges egyfajta általános nyitottság a világ változásaira, a folya-

matos kíváncsiság, ki hogyan tevékenykedik a szakmán belül vagy éppen azon kívül.

Meggyőződésem, hogy a mi szakmánkban – a tágan értelmezett közösségi művelődésben – dolgozó elhivatott szakemberek bámulatos bűvészek! Bűvészek, mert a forráshiányt együttműködésekkel, önkéntesek bevonásával képesek befoltozni, s ezzel nemcsak a problémát oldják meg, hanem a meglegedettség csillámporával hintik be a közreműködőket. Lehet, hogy külső elvárás miatt, olykor-olykor kifejezetten kényszerhelyzetből, vagy az is lehet, hogy belülről fakadó hiányérzet mentén, de ezek a bűvészek folyamatosan innoválnak, s újabb és újabb variációkat találnak ki. Az együttműködés lehetősége, szükségessége pedig a szervezői munka minden pillanatában jelen van: fenntartóval, lakossággal, ci-

vil csoportokkal, vállalkozókkal, munkatársakkal.

Állandó változásban

A szakmánk ereje a rugalmasság, szimbolikus halála pedig a változatlanság. Ez utóbbinak bizonyosságára mindannyian ismerünk egy vagy több példát: gondoljunk csak arra, amikor egy mindig ugyanabban a formában megrendezett rendezvény felett mintha eljárt volna az idő, s elpártoltak mellőle a látogatók; vagy amikor egy-egy intézmény az újítások elmaradása miatt elavulttá lett, a benne dolgozó, azt vezető szakember pedig kiégett, s üresen konganak a termei. A változtatás képessége, az új nézőpontok keresése, a kitekintés, az egymástól tanulás és az önreflexió mind jó ellenszere a változatlanságnak.

A tanulásnak ma pedig számos variációja – nem pusztán formális képzés! – áll rendelkezésünkre, melyet egyre többen élünk meg szükség helyett lehetőségként. Szerencsére ez ma már nem annyira pénzkérdés, mint inkább szándék és a ráfordított idő függvénye. Elmegetünk képzésre, tréningre, tagjai lehetünk egy szakmai műhelynek, tájékozódhatunk az interneten, bekapcsolódhatunk egy e-tanfolyamba, módszertani kiadványokat, projektekből születő szakmai tartalmakat olvashatunk, és jól megvalósítható projektmintázatokat láthatunk szerte az országban.

A csoportos tanulás élménye

A Cselekvő közösségek projekt szakmai képzéseinek és tudásmegosztó alkalmainak tervezésekor és

Életkép egy ifjúsági tréningről. (Fotó: Nemzeti Művelődési Intézet)

Tessedik Sámuel Kollégium a Lakitelek Népfőiskolán (Fotó: NMI Művelődési Intézet)

megvalósítása során a fent vázolt tapasztalatoknak, a kurrens szakmai folyamatoknak, valamint a körvonalazódó igényeknek megfelelően néhány alapelvet fektettünk le. Az első ilyen alapelv a körülöttünk dübörgő új pedagógiai irányzat, melynek szellemében a képzés résztvevője nem egyszerűen reprodukál egy-egy információhalmazt, hanem maga alkotja meg – a maga számára szükséges és hasznos – tudását.

Ma egy jó képzésnek, tréningnek el kell mozdulnia az általánostól, s minden egyes résztvevő egyéni tudásszükségletét, ismeretanyag-igényét kell kielégítenie. Hiszen senki nem jár olyan pékségbe, ahol csak egyféle kenyér, kifli és zsömlé van. A ma embere szereti maga eldönteni, hogy éppen akkor mit szeretne fogyasztani – nincs ez másképp a tanulással sem. A gyakorló szakember elsősorban gyakorlatias tudásra vágyik, kíváncsi

arra, hogy „más hogyan csinálja”. Így az eredményes tanulás feltétele, hogy nemcsak egy statikus információhalmazt adjon át a tréner vagy a képző, hanem számos ponton lehetőséget kínáljon a tapasztalatok megosztására, összegzésére is. Az ismeretek sikeres elsajátításának – és interiorizálásának – feltétele az izgalmas témán túl egy jól képzett tréner, aki épít a résztvevők már meglévő ismereteire, tapasztalataira, a tanulás folyamatában tudatosított aktivitására. Ezáltal előtérbe kerül az egymástól tanulás, és a tréner felelőssége, hogy didaktikailag is megteremtse az új csoporttudás megkonstruálásának feltételeit.

Összegző tudás

Aki egyszer megtapasztalta azt a lelkesítő, motiváló folya-

matot, ahogy a sokszínű egyéni tudások mentén megvalósuló közös tanulási folyamat során egy új csoportminőség jön létre, már legkevésbé a frontális módszerekre vágyik. Sokkal inkább a sokféleségből kinyert összegző tudásra, ami alkalmazható, átítható ismerethalmaz a gyakorlati munkájába.

Amikor a projekt keretén belül szakmafejlesztési céllal egy képzés, szakmai műhely tartalmáról és oktatásmódszertanáról gondolkodunk, a fenti szempontok mérvadóak a tervezéstől a megvalósításig. Olyan tanulási környezetet igyekszünk teremteni a résztvevőknek, ami inspiráló számukra, megérinti, ösztönzi, tervezésre és cselekvésre készítet. Ehhez instant megoldások, szervezési módszerek kellene, amik nem tartalomfüggők, így minden résztvevő hazamenvén saját terü-

letén alkalmazhatja az elsajátított ismereteket.

Önfejlesztés

Az önfejlesztés, mint belső tanulási folyamat jelentőségét nem lehet eléggé hangsúlyozni. Ez a tanulási folyamat is elsősorban a kíváncsiságra épít, de ez esetben kiemelt jelentősége van az ön-reflexiónak: ilyenkor elsősorban magunkat vizsgáljuk – például az éppen lezajlott rendezvényt, vagy éppen egy minden évben ismételt programot formálunk újra és újra. Az önfejlesztésnek feltétele a kritikai érzék; az önvizsgálat és a változtatás iránti vágy mozgatja ezt a fajta tanulást. Megvalósítása valóban nem pénz és idő függvénye – ez szándék kérdése, na meg konstruktív önkritikus attitűdé.

Szakirodalom

Ha akár csak napi fél órát rá tudunk szánni bármilyen szakirodalom – legyen az szakcikk, szakmai folyóirat, tanulmány vagy

módszertani kötet – olvasására, az már jótékonyan hat a szakmai tudásunk frissen tartására, a szakmai folyamatokkal való naprakészre. A Cselekvő közösségek projekten belül számos új szakmai tartalom születik, a projektzárásig többek között öt módszertani kézikönyv jelenik meg nyomtatott kötet formában, s ezek digitálisan már elérhetők, hozzáférhetők a cselekvokozossegek.hu oldalon. Az NMI Művelődési Intézet szerkesztésében emellett megjelenik a közösségi művelődés adaptálható jó gyakorlatinak országos példatára is.

Miért van szükség a látszólag „cél nélküli” rendszeres elmélyedésre a szakirodalomban? A szakmai tájékozódás e módja – még ha egyik-másik elmélettel nem is ért egyet az olvasó – mindenképpen új szempontokat, új nézőpontokat ad, s arra készíti, hogy a szakmát gyakorló végiggondolja saját tevékenységét.

A mi szakmánk – a közösségi művelődés – ritkán dokumentál, hiszen úgymond „gyakorlati szakemberek vagyunk”. Jóllehet az összegző munka elengedhetetlen, és amellett, hogy általa az adott

Tudástranszfer kínálatunkból:

A projekt keretében kifejlesztett kulturális közösségfejlesztő modelleket bemutató módszertani kiadványok:

- ✓ közösségfejlesztési folyamatok tervezése és megvalósítása, ehhez kapcsolódó fogalomtár,
- ✓ a közösségfejlesztői folyamatok eredményességének mérése, értékelése,
- ✓ kulturális intézményi önkéntesség,
- ✓ a mélyszegénység közösség általi enyhítése, romák bevonása,
- ✓ kulturális intézmények működésének társadalmiasítása

A kiadványok elektronikus változatban elérhetők a www.cselekvokozossegek.hu oldalon a Tudástár menüpont alatt.

Képzések a közösségfejlesztő folyamatok iránt érdeklődő kulturális vagy közigazgatásban dolgozó szakemberek számára:

„A kulturális közösségfejlesztés gyakorlata” – kulturális szakemberek 660 órás továbbképzése 2018-ban valósul meg vidéki helyszíneken. Célja, hogy a résztvevőket támogassa a kulturális partnerséget, a közösségfejlesztést és a kulturális intézményeket célzó fejlesztési folyamatok generálásában, a társadalmiasított intézmé-

Életpé egy ifjúsági tréningről. (Fotó: Nemzeti Művelődési Intézet)

nyi modellek és az esélyegyenlőségi modellek alkalmazásában. A 2017-ben induló képzéseken három év alatt 420 fő részvétele biztosított.

„Közösségfejlesztő, településfejlesztő és kulturális intézmények társadalmiasítása” – a 6 órás képzés keretében a közigazgatási szakemberek ismerhetik meg a közösségfejlesztés alapértékeit és módszereit. Alkalmuk lesz jó gyakorlatokat megismerni a közművelődési intézmények, a könyvtárak és a múzeumok közösségi részvételen alapuló működtetésére, társadalmiasítására, partneri kapcsolatainak bővítésére nézve. A projekt időtartama alatt összesen 320 fő kapcsolódhat be a képzésekbe.

Látóutak, tanulmányutak:

2017 decembere és 2018 szeptembere között háromnapos tanulmányutak indulnak Magyarország konvergencia régióiba. A tanulmányutak során az adott térség mintaértékű közösségi művelődési tevékenységeire, valamint három térségi kulturális intézménynek - múzeum, könyvtár, közművelődési intézmény - együttműködéseire, jó gyakorlataira alapozva folynak koordinált szakmai programok.

szakmai folyamatot maradandóbbá, átadhatóvá tesszük, számos tapasztalattal ajándékozva meg azt, aki írásban és vizuálisan egyaránt gondosan dokumentálja a kezdeményezéseit, rendezvényeit, programjait. A dokumentálás révén az összegzés végzője (akár önállóan, akár csapatban végzi az összegzést) szempontokat választ, ami mentén bemutatja a prog-

és szupervízió szükségességével a legtöbbben tisztában vannak, mégsem fordítanak rá kellő figyelmet. Holott már egy rövid feljegyzés a tapasztalatokról, a szervezés közben megfogalmazott gondolatokról is segíti a jövőbeni munkát – akár egy, akár öt év után ezeknek a jegyzeteknek az összeolvasása mentén felismerések sokasága sorakozhat.

A szakirodalom olvasására bárhol találhatunk alkalmat...

ramját, megvizsgálja, elérte-e, és ha igen milyen mértékben érte el kitűzött céljait, adatokat hasonlít össze több év viszonylatában, számba veszi az együttműködések sikerességét, s a jövőbeli partneriségek lehetőségeit. Eközben összefüggések, folyamatok, beavatkozások, hatások rajzolódnak ki. Ezeknek a fontos tanulságoknak az elvesztését kockáztatja az, aki egyszerűen csak „túl van” egy rendezvényen, programon vagy szakmai folyamaton. A dokumentálás

Ehhez a sokszínű tudásmegszerzéshez kíván hozzájárulni a Cselekvő közösségek projekt – a projekt motorjaként működő közösségfejlesztő mentorhálózat tagjain kívül, akik már belépésükkel egy újfajta szakmaiságot sajátíthattak el, a kulturális szakma minden szereplője – ideértve a döntéshozásban részt vevőket is – profitálhat a szemléletváltás céljával megvalósuló tudásmegosztó alkalmak sokszínű palettájából.

CSÓKA ESZTER (1976) a Cselekvő közösségek projektben a képzések, szakmai műhelyek tartoznak hozzá a közösségi művelődés területén. Művelődésszervező, könyvtár, drámapedagógia BA, valamint pedagógiatanár MA szakon szerzett diplomát. Emellett tréner, szervezetfejlesztő, felnőttképzési konzulens. 2000 óta dolgozik közművelődési intézményekben tapasztalatait pályázatírás, projektmenedzsment, képzésszervezés, programstruktúrák kialakítása és fejlesztése területén szerezte. Szakterülete a legkisebbek művészeti nevelése és a születő családok kulturális szokásainak kialakításának kérdései, valamint az ehhez kapcsolódó szakmaközi párbeszéd megteremtése. Tíz éve aktív tagja civil szervezeteknek, közösségi kezdeményezéseknek: ötletgazda, programfelelős, elnökségi tag, közösségi alkotói projektek megálmodója.